

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Huszár Ügyvédi Iroda dr. Huszár Zita ügyvéd (jogi képviselő címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek, a Salgó és Királyhidi Ügyvédi Iroda dr. Salgó András ügyvéd (jogi képviselő címe) által képviselt I.rendű alperes neve (címe) I. rendű alperes, a Salgó és Királyhidi Ügyvédi Iroda dr. Vajda Szilvia ügyvéd (jogi képviselő címe) által képviselt II. rendű alperes neve (címe) II. rendű alperes és III.rendű alperes neve (címe) III. rendű alperes ellen örökség iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2007. június 17. napján hozott 15.OP.633.872/2005/39. számú részítélete ellen, felperes részéről 41. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság részíteletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 240.000 (kettőszáznegyvenezer) forint másodfokú perköltséget.

A részítelet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes néhai idősebb B. F. (a továbbiakban: örökhagyó) korábbi házasságából született gyermeke, az örökhagyó törvényes örököse. A II. rendű alperes az örökhagyó második házastársa, míg az I. rendű alperes a II. rendű alperes gyermeke, és az örökhagyó nevelt gyermeke. Az örökhagyó tulajdonát képezte a (hrs1) alatt felvett családi házas ingatlan 1/3 tulajdoni illetősége, amelynek további 2/3 része a II. rendű alperes tulajdonában áll, továbbá a (hrs2) alatti hétvégi házas ingatlan 1/2 tulajdoni illetősége, amelynek további 1/2 része a III. rendű alperes tulajdona. Az örökhagyó és a II. rendű alperes 1976-ban kötöttek házasságot és az

örökhagyó haláláig házastársi életközösségben éltek. Az I. rendű alperesről az örökhagyó és II. rendű alperes másfél éves kora óta saját háztartásukban közösen gondoskodott, őt az örökhagyó gyermekeként szerette, nevelte, gondozta. Az örökhagyó 1992-ben részleges jobboldali bénulást szenvedett, ekkor üzleti tevékenységével felhagyott és nyugdíjba vonult, az általa működtetett hentes üzletet az I. rendű alperes vette át. Az örökhagyónak szív, vérnyomás és keringési megbetegedései miatt 1997-ben amputálni kellett a jobb lábát és már ekkor fenn állt annak a lehetősége is, hogy a másik lábát is elveszítheti. A II. rendű alperes szintén vérnyomás és szív megbetegedésekben szenved és az örökhagyó több mint 100 kilós testsúlyú volt, ezért az örökhagyó rossz fizikai és lelki állapotában őt egyedül gondozni nem volt képes. A velük együtt egy háztartásban élő I. rendű alperesre szorultak, aki segítette őket főleg az örökhagyó mozgatásában, a nehezebb házimunkákban, egyebekben.

1999. október 13-án az örökhagyó tartási szerződést kötött az I. rendű alperessel, amely szerint a két ingatlanból az örökhagyót megillető tulajdoni illetőségek tulajdonjogát az I. rendű alperes szerezte meg, azzal, hogy ennek fejében az örökhagyót a saját otthonában részesíti tartásban, amelytől eltérés csak a felek közös megegyezése alapján lehetséges. A szerződésben rögzítették az eltartó kötelezettségeit, amelynek ellenértékét havi 50.000 forintban határozták meg. A szerződést ügyvéd készítette és jegyezte ellen. 2002. évben az örökhagyó másik lábát is amputálták, ezt követően teljes körű ápolást, ellátást, gondozást igényelt, amelyet az I. és II. rendű alperesek az örökhagyó 2004. december 19-én bekövetkezett haláláig folyamatosan biztosítottak részére. A felperessel eleinte jó volt az örökhagyó kapcsolata, majd a felperes egyre kevesebbet látogatta és 2002-től a kapcsolatuk megszakadt. A felperes az örökhagyó ápolásában, gondozásában nem vett részt, tőle segítséget sem az örökhagyó sem az I., II. rendű alperesek nem kértek. Az örökhagyó hagyatékát halálakor 1 db 16 éves ... típusú személygépkocsi ½ tulajdoni illetősége képezte 20.000 forint értékben.

A felperes elsődleges kereseti kérelmében kérte megállapítani, hogy az 1999. október 13. napján az örökhagyó és az I. rendű alperes között létrejött tartási szerződés a jóerkölcsbe ütközik, ezért semmis. Kérte ennek folytán annak megállapítását, hogy a (hrs1) alatt felvett ingatlan 1/3 és a (hrs2) alatt felvett ingatlan ½ tulajdoni hányada törvényes örökségként a felperest illeti meg és kérte, hogy az alpereseket tulajdonjoga bejegyzésének tűrésére kötelezze a bíróság. Elsődleges keresetét arra alapította, hogy az I. rendű alperest az örökhagyó saját háztartásában nevelte, gondozta kisgyermekkorától fogva, a II. rendű alperes pedig az örökhagyó együtt élő házastársa volt, így az örökhagyóval kapcsolatos tartási kötelezettség tekintetében a felperest a II. rendű alperes megelőzte, az I. rendű alperes pedig vele egy sorban volt erre köteles a Csjt. rendelkezései értelmében. Amennyiben a II. rendű alperes a fizikai gondoskodás egészét nem is tudta felvállalni, az I. rendű alperes köteles volt erre. Az örökhagyó egyébként az I. rendű alperes lakhatását, nevelését mindvégig biztosította, majd a hentes üzletet is neki juttatta, így joggal várhatta el az I. rendű alperes megfelelő gondoskodását, mert az, ezek által ellentételezett volt. Az I-II. rendű alperesek egyébként nem a tartási

szerződésnek megfelelően jártak el, mert a feladatokat megosztották. Az örökhagyó saját nyugdíjjal rendelkezett, tartásra nem, csak gondozásra szorult. Valódi tartási igény nem merült fel az örökhagyó részéről, őt a II. rendű alperes gondozta, ellátta, és az I. rendű alperes segítette ebben, így a tartási szerződés megkötése mindezt semmiben nem módosította. A Csjt. szerinti tartási kötelezettségüknek az I.-II. rendű alperesek eleget tettek, már a szerződés megkötését megelőzően, ezért ilyen szerződés megkötésére nem lett volna szükség. Hivatkozott a Ptk. 590. §-ának (1) bekezdésében foglaltakra, amely szerint, ha a körülményekből más nem következik, a közeli hozzátartozók között létrejött tartási szerződésből folyó kötelezettségek teljesítéséért ellenszolgáltatás nem jár. A tartási szerződés megkötése azonban kizárólag azt a célt szolgálta, hogy az örökhagyó a felperest az örökségétől teljes egészében megfossza. Az általános társadalmi közfelfogással nem összeegyeztethető, hogy a családtagok egymás öröklési igényeinek megrövidítése érdekében illetéktelen vagyoni előnyökhöz jussanak, illetve az, ha a tartásra, gondozásra köteles hozzátartozó az ilyen feladatok ellátását az örökhagyó teljes vagyona fejében vállalja. A szerződés ezért a Ptk. 200. §-ának (2) bekezdése szerint - jóerkölcsbe ütközése folytán - semmis. A szerződés megkötése a törvényes örökös felperes jogait, törvényes érdekeit nyilvánvalóan sérti. Az örökhagyó a felperessel egyébként nem sokat törődött, őt az édesanyja nevelte, majd az örökhagyóval való kapcsolatát a II. rendű alperes akadályozta. Az I-II. rendű alperesek az örökhagyóról egyébként megfelelően gondoskodtak, az örökhagyónak nem is volt szüksége a felperes részéről nyújtható segítségre.

A módosított keresete szerint a felperes másodlagosan, amennyiben a bíróság nem állapítaná meg a szerződés jóerkölcsbe ütközése folytán annak semmisségét, 2 millió forint kötelesrészre terjesztett elő igényt, tekintettel arra, hogy az örökhagyó a hentes üzletet, illetve annak működtetési jogát, a halálát megelőző 15 éven belül ajándékozta az I. rendű alperesnek, ezért az a kötelesrész alapjához tartozik.

Az I. rendű alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségeiben való marasztalását kérte. Előadta, hogy kizárólag azon az alapon, amire a felperes hivatkozik, hogy közeli hozzátartozók kötöttek tartási szerződést, a jóerkölcsbe ütközés még nem állapítható meg. Ezt a bírói gyakorlat akkor állapítja meg, ha az eltartó szerződéskötéskor tudta, hogy eltartásra szoruló közeli hozzátartozója gyógyíthatatlan beteg, halálának közeli bekövetkezése várható, így eltartási kötelezettségét csak rövid ideig kell teljesítenie. A perbeli esetben ez szóba sem jöhet, miután a szerződés megkötésére 1999. októberében került sor és az örökhagyó 2004. december 19-én hunyt el. Amennyiben a felperesi hivatkozás helytálló volna, ez azt jelentené, hogy közeli hozzátartozók nem köthetnének semmilyen visszterhes szerződést, ha azt nem törvényes örökösükkel kötik, mert az minden esetben a jóerkölcsbe ütközne. A Ptk. 590. §-ában foglaltak lehetőséget adnak az ingyenességre, de a felek akarata dönti el, hogy a szerződés ingyenes lesz vagy visszterhes. Az örökhagyó saját akaratából, befolyásolástól mentesen döntött a visszterhes szerződés megkötéséről. Ennek oka az volt, hogy átlagon felüli gondozásra szorult, magatehetetlen, ágyhoz kötött rokkant volt, a szerződés a mozgatását, ellátását, gondozását szolgálta. Hivatkozott arra is, hogy a társadalmi elvárhatóság mindkét félre vonatkozik, de a felperes ezeket a követelményeket csak

az I. rendű alperessel szemben fogalmazza meg, sajátmagával szemben ilyen követelményeket nem állít fel (PK. 89.). Az örökhagyó életében, ha a rokonok figyelmen kívül hagyják a Csjt szerinti kötelezettségüket, és ezzel rákényszerítik az örökhagyót, hogy létfenntartását másként biztosítsa, akkor a Csjt. rendelkezéseire való saját előnyökre történő hivatkozás már gyökerét veszti. A felperes, nem hivatkozhat alappal arra, hogy azért mentesül az elvárás alól, mert más személy a II. rendű alperes az örökhagyót esetlegesen ellene hangolta. Élete utolsó szakaszában az örökhagyó olyan megromlott testi és szellemi állapotban volt, hogy nagyobb törődés igényelt, és akik ennek elvégzésére számba jöhettek nagyobb mértékű helytállásra voltak kötelezve. Az I. rendű alperes többet nyújtott a szerződésben vállalt kötelezettségei teljesítésével, mint amire egyébként köteles lett volna és ez az I. rendű alperes életvitelét számottevően meg is nehezítette. A gyógyíthatatlan beteg számára is biztosított annak jogi lehetősége, hogy akár közeli hozzátartozójával is visszterhes tartási szerződést kössön, különösen a perbeli esetben, amikor az örökhagyó súlyos betegségének következtében igényel kiemelt ápolást és gondozást.

A II. rendű alperes a felperes keresetének elutasítását, és a felperes perköltségeiben való marasztalását kérte.

A III. rendű alperes a kereset teljesítését nem ellenezte.

A lefolytatott bizonyítási eljárás alapján meghozott részítéletével az elsőfokú bíróság a felperes azon keresetét, amelyben az örökhagyó és az I. rendű alperes által Budapesten 1999. október 13-án kötött tartási szerződés érvénytelenségének megállapítását jóerkölcsbe ütközés okán kérte, elutasította.

Ítéletét azzal indokolta, hogy az eljárás során a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy a perbeli szerződés csupán a felperesnek az örökségtől való megfosztására irányult és az nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik. Álláspontja szerint a felperes bizonyítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni. Személyes meghallgatása során a felperes maga is elismerte, hogy a szerződés megkötésekor az örökhagyó már tartásra szorult, a meghallgatott tanúk pedig egyezően adták elő, hogy az örökhagyó lábamputációját követően igen nehéz élethelyzetbe került, ugyanakkor a felperessel nem volt jó a viszonya. Az örökhagyó ezért attól félt, hogy ha a II. rendű alperessel is történik valami, nem lesz olyan személy, akiben megbízhat, és aki az ápolását biztosítaná. Különös tekintettel 100 kg fölötti testtömegére, mindenképpen olyan személyt kívánt számításba venni, aki az esetleges mozgatását is biztosítani tudja. Nem vitásan, az örökhagyó az I. rendű alperessel igen jó viszonyban volt, így a fenti igény biztosítására az I. rendű alperes személyének előtérbe kerülése logikus és indokolt volt. Az örökhagyó már bekövetkezett és várható egészségromlása azt jelezte, hogy az örökhagyóról való gondoskodás, bárki nyújtja is, olyan mérvű gondoskodást jelent, amely meghaladja bármelyik tartásra köteles hozzátartozó törvényes kötelezettségét. A szerződést készítő ügyvéd tanúvallomása értelmében ezzel az örökhagyó is tisztában volt, amikor olyan gondoskodást kívánt a maga számára biztosítani, amely nem szívessegen alapul, hanem kikényszeríthető. A fennálló körülmények között ezért az örökhagyó nem volt elzárva attól, hogy ilyen

tartalmú visszterhes szerződést kössön, és ne ingyenes, szívességen alapulót. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az sem kizárt, hogy ilyen szerződést az örökhagyó az I. rendű alperessel kössön, tekintettel arra, hogy közöttük igen jó volt a viszony és megbízott az I. rendű alperesben, amely döntése szempontjából az sem volt elhanyagolható körülmény, hogy az örökhagyó kifejezetten azt kívánta tartása az otthonában valósuljon meg, és így a továbbiakban is egy háztartásban maradjon az I. rendű alperessel. Az örökhagyó szerződéskötési szándéka és célja nem lépte túl a Ptk. 200. § -ának (1) bekezdésében biztosított szerződéskötési szabadságát. Az eljárás során a felperes azt sem bizonyította, hogy olyan körülmények álltak volna fenn, amelyből egyértelmű, hogy ez a szerződés ingyenes szolgáltatásra irányult volna. A megállapított adatok és tények ezt egyáltalán nem támasztották alá és nem elfogadható az a felperesi hivatkozás sem, hogy az I. rendű alperes által nyújtott tartásnak az volt az ellenértéke, hogy korábban az örökhagyó tartotta el az I. rendű alperest, figyelemmel arra, hogy ez a Csjt. 62. §-ának (2) bekezdése alapján törvényi kötelezettsége volt az örökhagyónak. Értékelte az elsőfokú bíróság azt is, hogy az I. rendű alperes a szerződésben vállalt kötelezettségeket csak saját életvitelének megnehezítésével tudta teljesíteni, az pedig nem kizárt, hogy a tartásra szoruló hozzátartozó ellátásában más személy, így a II. rendű alperes is segítsen, aki ebben a körben a tőle telhető gondozási, ápolási kötelezettségét maradéktalanul teljesítette is. Tekintettel arra, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a szerződéskötés célja kifejezetten csak az örökségétől való megfosztásra irányult és a szerződés társadalmi értékítélettel ellentétes célt valósítana meg, ezért részítéletével a felperes ennek megállapítására irányuló keresetét elutasította.

A részítélet ellen a felperes fellebbezett és kérte, hogy az Ítélet tábla azt változtassa meg és adjon helyt keresetének. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem helytállóan értékelte a felmerült adatokat és körülményeket. Nem vitásan az örökhagyó élete végén igen rossz fizikai állapotban volt, mozgását a II. rendű alperes, mint tartásra elsősorban köteles házastárs egyedül nem volt képes ellátni, szükséges volt az I. rendű alperes segítsége is. Az I. rendű alperes azonban a Csjt. 62. §-ának (2) bekezdése alapján köteles volt eltartani, gondozni az örökhagyót, erkölcsi kötelezettségénél fogva külön ellenérték nélkül is, hiszen az örökhagyó őt hosszú ideig eltartotta saját háztartásában és róla gondoskodott. Az a néhány év, amíg az I. rendű alperes, esetenként fizikai segítségben megnyilvánuló tartást nyújtott az örökhagyó számára nem tekinthető olyan mértékű megerőltetésnek részéről, amely a törvényi és erkölcsi kötelezettségét meghaladná. A II. rendű alperes egyébként a feladatokból nem vitásan kivette a részét. Amennyiben az I. rendű alperes máshol lakott volna, vagy ápoló személyzetről kellett volna gondoskodnia, akkor ez valóban jelentős többletterhet okozott volna számára, de mivel az örökhagyó még a hentes üzletet is neki adta, így a megvalósult segítségnyújtás minimálisan elvárható volt az I. rendű alperestől, ezért további ellenszolgáltatást kérni, vagy elfogadni már a jóerkölcsbe ütközik. Nem vitásan az örökhagyó szándéka a visszterhes szerződés megkötésére irányult és éppen ez volt a részéről a jóerkölcsbe ütköző magatartás, mert így akarta megfosztani a felperest az örökségétől. Álláspontja szerint a tanúk vallomását az elsőfokú bíróság csak

részben értékelte. Figyelmén kívül hagyta T. B. vallomását, amely szerint az örökhagyó nagyon bízott abban, hogy az I. rendű alperes fogja támogatni őt és házastársát, ha valami történne velük, ezért ezzel szemben kérdéses, hogy az örökhagyó miért érezte szükségét mégis kikényszeríthető szerződés megkötésének, miután arra sincs adat, hogy a viszony az I. rendű alperes és az örökhagyó között megromlott volna. N. I. tanúvallomásában kifejezetten azt adta elő, hogy az örökhagyó az ingatlanai jogi sorsát kívánta rendezni az örökösödés szempontjából a két gyermek között, ami szintén arra utal, hogy a cél nem a tartása megoldása volt. L. T. vallomása szerint az örökhagyónak a felperessel nem csak a viszonya nem volt jó, hanem az örökhagyónak az volt az elképzelése, hogy a felperes nem is az ő fia és ez sodorhatta a tartási szerződés megkötésének irányába. Az okirat szerkesztő ügyvéd is érzékelte a helyzet visszasságait, mert maga is megjegyezte már a szerződés megkötésekor, hogy a szerződést valószínűleg meg fogják támadni és tájékoztatta az örökhagyót az egyéb lehetőségekről is. Fennállt volna a lehetőség végrendelet készítésére, vagy ajándékozásra, de a felperest akkor megillette volna a kötelesrész, a szerződéskötés célja viszont éppen a felperesi öröklési igény megkerülése volt. A létrejött tartási szerződéshez egyébként az I. rendű alperes sem tartotta magát, például a temetési költségeket is a II. rendű alperes fedezte. T. B. tanú elmondása szerint az I. rendű alperes csak az örökhagyó mozgatózásában, a lakás nagytakarításában nyújtott segítséget annak ellenére, hogy a szerződés alapján egyéb kötelezettségei is lettek volna. Az örökhagyó által korábban működtetett üzletet az I. rendű alperes már átvette és az örökhagyó ingatlanában ingyenesen lakott, ezért a tartás ellentételezésre került. Tartási kötelezettségüknek az I és II. rendű alperesek már a szerződés megkötése előtt is eleget tettek, a szerződés megkötésére ezért nem lett volna szükség, annak célja csak a felperes örökségből való kizárása volt, ezek a körülmények pedig a szerződés jóerkölcsbe ütközését támasztják alá és bizonyítják.

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú részítelek helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségekben való marasztalását kérte. Hivatkozott arra, hogy a Ptk. 590. §-ának (1) bekezdése szerint, amennyiben a körülményekből más nem következik, abban az esetben nem jár ellenszolgáltatás a hozzátartozók között létrejött tartási szerződésből folyó kötelezettségek teljesítéséért. Jelen esetben azonban, ahogyan a részítelek is kifejtette, az örökhagyó állapota a bekövetkezett és várható állapot rosszabbodása olyan mértékű gondoskodást igényelt, amely meghaladta a hozzátartozó Ptk-ban és Csjt-ben szabályozott törvényes kötelezettségét, ezért alaptalan a felperes állítása, amely szerint a szerződés jóerkölcsbe ütköző lenne. A tanúk vallomásából, különösen az ügyvéd tanúéból kiderül, hogy az örökhagyó kifejezett akarata volt a visszerthes szerződés megkötése és azt szerette volna elérni, hogy legyen egy olyan családtag, aki nem szívességből gondoskodik róla. A II. rendű alperessel nem készített volna a ügyvéd tanú ilyen szerződést, mert egyedül a II. rendű alperes nem lett volna képes gondoskodni a örökhagyóról. Az ingatlanok jogi helyzetét az ingatlan-nyilvántartásban kellett a szerződéskötést megelőzően rendezni. A felperes egyébként semmilyen módon nem járult hozzá az örökhagyó gondozásához,

ápolásához, arról sem volt tudomása, hogy melyik lábát vesztette el először és arról sem, hogy ezt követően amputálták a másik lábát is. Az I. rendű alperes nem csak a testi, lelki gondozást, ápolást teljesített, de még a családalapításról is lemondott erre az időszakra.

A felperes fellebbezése nem alapos.

Az elsőfokú bíróság által részítélettel elbírált kereset kizárólag a tartási szerződés jóerkölcsbe ütközés miatti érvénytelensége megállapítására, és ennek a jogkövetkezményei levonására irányult, ennek megfelelően a Fővárosi Ítéltábla is ebben a körben vizsgálhatta felül az ügyet.

Az elsőfokú bíróság részítéletében a tényállást kellő mértékben feltárta, a bizonyítékok okszerű mérlegelésével azt helyesen állapította meg, és helyes az ügy érdemében hozott - arra alapított - részítéleti döntése is, annak ténybeli és jogi indokaival a Fővárosi Ítéltábla egyetért. A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel az alábbiakat emeli ki:

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a Pp. 164. §-ának (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a felperes terhére kell értékelni, hogy az alperesek tagadásával szemben nem tudta bizonyítani azon állítását, amely szerint a szerződés megkötésének célja kifejezetten a felperes örökségtől való megfosztása volt és az a társadalmi értékítélettel ellentétes célt valósít meg.

A perbeli esetben létrejött tartási szerződés a tartalma alapján egyértelműen és kifejezetten visszterhes. A Ptk. 590. §-ának (1) bekezdésének rendelkezése olyan esetre vonatkozik, amikor a felek akarata nem állapítható meg nyilatkozataikból. Ilyen esetben, amennyiben a felek közeli hozzátartozók, az ingyenességet kell vélelmezni, míg ellenkező esetben a visszterhesség általános Ptk. 201. §-ának (1) bekezdése szerinti vélelme az irányadó.

A Csjt. 60. §-ának (1) bekezdése szerint rokonaival szemben az jogosult tartásra, aki magát eltartani nem tudja és akinek tartásra kötelezhető házastársa nincs. Az örökhagyónak volt tartásra kötelezhető házastársa, aki azonban az ápolását, gondozását, tartását teljes körűen képtelen volt ellátni. A Csjt. 61. §-ának (1) bekezdése és 62. § (2) bekezdése értelmében az örökhagyó tartása mind a felperesnek mind az I. rendű alperesnek törvényi kötelezettsége lett volna. A Csjt. szabályai azonban nem kötelezik arra a rászorulót, hanem feljogosítják, hogy tartást követelhessen a jogszabályokban megjelölt hozzátartozóitól. A felperes, illetve az I. rendű alperes nem az örökhagyó természetbeni tartására, illetve gondozására, ennek az örökhagyó házában történő személyes elvégzésére, hanem az ezzel összefüggő szolgáltatások költségeinek a viselésére lett volna köteles a Csjt. rendelkezései értelmében. Az örökhagyót ez a jogosultsága azonban nem korlátozza abban, hogy a betegsége, mozgáskorlátozottsága vagy mozgásképtelen állapota miatt szükséges gondozását szülőtartási igényének valamennyi, vagy egyes gyermekeivel szemben történő érvényesítése helyett saját vagyonának felhasználásával igényeinek és elképzeléseinek megfelelő módon maga oldja meg,

akár nevelt gyermekével kötött visszterhes tartási szerződés útján is. Az örökhagyónak pedig kifejezett kívánsága volt, hogy a gondozását a vele jó viszonyban álló I. rendű alperes biztosítsa, mégpedig az örökhagyó saját otthonában.

Nincs különösebb ellentmondás abban, hogy az örökhagyó bízott az I. rendű alperesben, emellett mégis szükségét érezte a szerződés megkötésének, mert a tanúk (K. Gy. és L. T.) részéről az is elhangzott, hogy azt szeretete volna, ha nem szívességből segíti őt az I. rendű alperes.

Az I. rendű alperes által vállalt tartás, gondozás mértéke, módja több és más jellegű mint, amit az örökhagyó a Csjt. szerinti törvényes tartási kötelezettség alapján az I. rendű alperestől elvárhatott volna, természetesen csak abban az esetben, ha az örökhagyónak nem lett volna tartásra köteles házastársa.

Az örökhagyó súlyos betegsége folytán előbb egyik, majd másik lábát is elveszítette, teljesen mozgásképtelenné vált, ugyanakkor nagy testsúlyú személy volt, akinek bármilyen mozditása komoly feladatot jelentett. Állandó napi folyamatos ápolást, gondozást igényelt és nem pusztán fizikai, hanem ebből eredő mentális állapota miatt is. (Személyes meghallgatása során a felperes utalt például az örökhagyó túlzott alkoholfogyasztására, amely szintén összefügghet a fizikai állapotával). Mindezt egyedül elvégezni, a szintén beteg II. rendű alperes nyilvánvalóan képtelen volt. Az ilyen fajta állandó gondoskodás átlagot meghaladó terhet rótt az I. rendű alperesre, aki egyébként fiatalember és esetében fennállt volna a lehetőség, hogy a legjobb viszony ellenére elköltözik a közös lakóhelyről és önálló életet kezd, családot alapít. Minderről az I. rendű alperes lemondott a kötelezettségvállalásával és a saját életvitelét nyilvánvalóan elnehezítette. Az örökhagyó a szerződés megkötésével biztosítani tudta az I. rendű alperes részéről megvalósított állandó gondozást a saját otthonában, oly módon, hogy megfelelő ellentételezést biztosított. Az örökhagyó tartásával, gondozásával kapcsolatban, előzőekben kifejtett nehézségek kellő alapot adtak arra, hogy az örökhagyó úgy vélje, hogy ezek biztosítása érdekében célszerű nem csupán az I. rendű alperes jóérzésére és a vele szembeni szeretetére hagyatkozni.

Nem elfogadható az a felperesi álláspont, amely szerint az örökhagyó a kellő ellenértéket már a lakhatás biztosításával, az I. rendű alperes nevelésével, gondozásával, majd a hentes üzlet átadásával biztosította. Az örökhagyó szabadon rendelkezhetett a vagyonával és az ellenérték a felek megállapodásának megfelelően a tartási szerződésben került meghatározásra. Az örökhagyó dönthetett úgy, hogy ha valóban juttatott korábban az I. rendű alperesnek vagyontárgyakat vagy vagyoni értékű jogot, akkor azokat ezen felül például ajándékba adta. Más kérdés az, hogy az I. rendű alperes tartása a Csjt. 62. § (1) bekezdése szerint törvényi kötelezettsége is volt az örökhagyónak és a nem vitatottan bérelt hentes üzlet átadása kérdéses, hogy milyen vagyoni értéket jelentett. Az örökhagyó lakhatást viszont nem biztosított az I. rendű alperes részére, hiszen a lakóingatlan 2/3 része az I. rendű alperes édesanyja tulajdonában áll.

Az eljárás során megállapítható volt az is, hogy a felperessel az örökhagyó kapcsolata nem volt megfelelő, majd teljesen megszakadt. A felperesre tehát az örökhagyó betegségében egyáltalán nem számíthatott és a felperes, mint a tárgyaláson ez ki is derült, nem ismerte az örökhagyó állapotát, a kapcsolatot egyáltalán nem tartotta édesapjával, holott az neki is erkölcsi kötelezettsége lett volna. Arra vonatkozóan, hogy kapcsolatuk megszakadásáról az örökhagyó tehetett volna, az eljárás során nem merült fel adat. Nem volt így külön értékelhető L. T. tanúvallomása arra vonatkozóan, hogy a felperes származásával kapcsolatos kételyek merültek fel az örökhagyóban, mert a kapcsolattartás elmaradása, majd a kapcsolat megszakadása egyértelművé tette az örökhagyó számára, hogy a felperesre nem számíthat.

A kifejtett körülmények alapján tehát sem a Csjt. szellemével, sem a társadalom általános erkölcsi felfogásával nem ellentétes, és ezért nem ütközik nyilvánvalóan a jóerkölcsbe sem, a súlyos betegsége, mozgáskorlátozottsága miatt természetbeni ápolásra és gondozásra szoruló örökhagyó, és a nevelt gyermeke között létrejött visszterhes jellegű tartási szerződés pusztán azért, mert a nevelt gyermeket a nevelőszülővel szemben családjogi jellegű törvényes tartási kötelezettség is terhelhetné, különösen nem akkor, ha a nevelt gyermek a tartási szerződés kötelezettjeként többet és mást vállalt, mint amire a törvény alapján kötelezhető lenne, és ezáltal az örökhagyóval nem szerződő felperest nem csupán az örökhagyó kívánságának és igényeinek megfelelő, hanem a törvényes tartási kötelezettsége alól is mentesíti. Nem teszi az ilyen szerződés jóerkölcsbe ütközővé az a tény sem, hogy a szerződés megkötése folytán az örökhagyóval nem szerződő felperes által megörökölhető ingatlan vagyon nem maradt. (BH. 2007. 188.)

N. I. tanú valóban úgy nyilatkozott, hogy az örökhagyó rendezni akarta az ingatlanok jogi sorsát, ez arra utal, mint ha nem a tartás, hanem az ingatlanok sorsa lett volna a fő ok a szerződések megkötésére. A tartásra, gondozásra viszont az örökhagyó valóban rászorult és az meg is valósult, bár az is valószínűsíthető, hogy ha nem készül tartási szerződés az I. rendű alperes akkor is segítette volna az örökhagyót. A már kifejtettek alapján azonban ebből a nyilatkozatból nem lehet levonni azt a következtetést, hogy a szerződés jóerkölcsbe ütköző lenne. Az okirat szerkesztő ügyvéd véleménye a felperes várható reakciójáról az ügy szempontjából különösebb jelentőséggel nem bír, de több mindent is takarhat, nem feltétlenül azt, - amit a tanúvallomásában egyébként egyértelműen cáfolt - hogy jóerkölcsbe ütköző szerződést készített.

A tartás, gondozás módját az örökhagyó elfogadta, azzal szemben kifogással nem élt. Nem kizárt, hogy azt az I. rendű alperes a II. rendű alperes segítségével teljesítse, annak nem megfelelő voltára a felperes nem hivatkozhat és ez a felperes által hivatkozott semmisségi ok szempontjából egyébként is közömbös.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság érdemben helyes részítéletét - utalva annak helyes indokaira - helybenhagyta.

A Pp. 239. §-a alapján alkalmazott 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az eredménytelenül fellebbező felperest az I. rendű alperes részére az ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére. Egyebekben a költségekről az elsőfokú bíróság az eljárást befejező határozatában dönt.

Budapest, 2007. december 11.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.,
a tanács elnöke

Dr. Puskás Péter s.k.,
előadó bíró

. Hegedűs Mária s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: